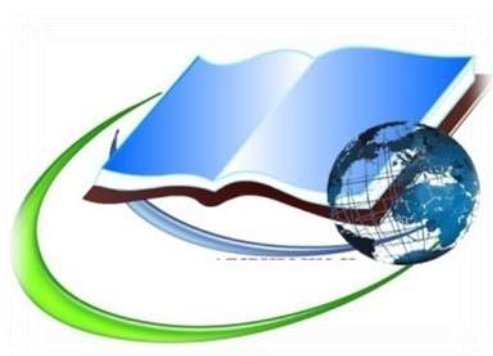

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA’LIMI VAZIRLIGI
RESPUBLIKA TA’LIM MARKAZI**

**UMUMIY O‘RTA TA’LIMNING INFORMATIKA VA AXBOROT
TEXNOLOGIYALARI FANIDAN
DAVLAT TA’LIM STANDARTI
VA O‘QUV DASTURI**

TOSHKENT-2017

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASINING
QARORI
UMUMIY O‘RTA VA O‘RTA MAXSUS, KASB-HUNAR
TA‘LIMINING DAVLAT TA‘LIM STANDARTLARINI TASDIQLASH
TO‘G‘RISIDA**

«[Ta‘lim to‘g‘risida](#)»gi va «[Kadrlar tayyorlash milliy dasturi to‘g‘risida](#)»gi O‘zbekiston Respublikasi qonunlariga muvofiq, umumta‘lim fanlarini o‘qitishning uzluksizligi va izchilligini ta‘minlash, zamonaviy metodologiyasini yaratish, umumiy o‘rta va o‘rta maxsus, kasb-hunar ta‘limi davlat ta‘lim standartlarini kompetensiyaviy yondashuv asosida takomillashtirish, o‘quv-metodik majmualarning yangi avlodini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etishni tashkil etish maqsadida Vazirlar Mahkamasi qaror qiladi:

1. Quyidagilar:

Umumiy o‘rta ta‘limning davlat ta‘lim standarti [1-ilovaga](#) muvofiq;

O‘rta maxsus, kasb-hunar ta‘limining davlat ta‘lim standarti [2-ilovaga](#) muvofiq;

Umumiy o‘rta va o‘rta maxsus, kasb-hunar ta‘limining umumta‘lim fanlari bo‘yicha malaka talablari [3-ilovaga](#) muvofiq;

Akademik litsey va kasb-hunar kolleji diplomlarining davlat namunalari [4-ilovaga](#) muvofiq;

Umumiy o‘rta va o‘rta maxsus, kasb-hunar ta‘limi muassasalari uchun umumta‘lim fanlaridan o‘quv-metodik majmualarning yangi avlodini ishlab chiqishga qo‘yiladigan umumiy talablar [5-ilovaga](#) muvofiq tasdiqlansin.

2. Belgilab qo‘yilsinki:

umumiy o‘rta va o‘rta maxsus, kasb-hunar ta‘limining davlat ta‘lim standartlari 2017-2018 o‘quv yilidan boshlab bosqichma-bosqich amaliyotga joriy etiladi;

umumta‘lim maktablarining boshlang‘ich sinflari uchun filologiya fanlari va aniq fanlar bo‘yicha mashq daftarlarini nashr etish hamda yetkazib berish O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining «O‘zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzuridagi Respublika maqsadli kitob jamg‘armasini tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida» 2006-yil 1-iyundagi PQ-363-son qarorida belgilangan darsliklarni nashr etish hamda yetkazib berishni moliyalashtirish tartibiga asosan, multimediali disk ilovasi bilan ta‘minlash esa — o‘qituvchilarni o‘quv-metodik qo‘llanmalar bilan ta‘minlash tartibi asosida amalga oshiriladi.

3. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta‘limi vazirligi hamda Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligining O‘rta maxsus, kasb-hunar ta‘limi markazi:

ikki oy muddatda umumiy o‘rta va o‘rta maxsus, kasb-hunar ta‘limining davlat ta‘lim standartlari talablari asosida o‘quv dasturlarini yangidan ishlab chiqib, belgilangan tartibda tasdiqlasinlar hamda umumiy o‘rta va o‘rta maxsus, kasb-hunar ta‘limi muassasalariga yetkazsinlar;

O‘zbekiston matbuot va axborot agentligi bilan birgalikda uch oy muddatda yaratilayotgan o‘quv-metodik majmualarning o‘quvchilarni mantiqiy fikrlashga

undaydigan, rasmlarga boy, zamonaviy matbaa talablariga javob beradigan shakllarda chop etilishini ta'minlasinlar;

umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limining davlat ta'lim standartlari va o'quv dasturlarini amaliyotga samarali joriy etish yuzasidan tegishli mutaxassislar uchun 2017-2018 o'quv yilidan boshlab maqsadli o'quvlar tashkil etsinlar hamda pedagog xodimlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish kurslari dasturlari va o'quv modullarining qayta ko'rib chiqilishini ta'minlasinlar.

4. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining O'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi markazi Sog'liqni saqlash vazirligi, Madaniyat vazirligi, Jismoniy tarbiya va sport davlat qo'mitasi, O'zbekiston Badiiy akademiyasi hamda manfaatdor vazirliklar va idoralar bilan birgalikda 2017-2018 o'quv yiliga qadar akademik litseylarning ta'lim yo'nalishlari va kasb-hunar kollejlarning tayyorlov yo'nalishlari bo'yicha malaka talablari, o'quv rejalari va dasturlarini ishlab chiqsin va belgilangan tartibda tasdiqlasin.

5. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi Xalq ta'limi vazirligi, Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining O'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi markazi taqdim etgan xarajatlar smetalari asosida umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limining davlat ta'lim standartlari, akademik litseylarning ta'lim yo'nalishlari va kasb-hunar kollejlarning tayyorlov yo'nalishlari bo'yicha malaka talablarini, o'quv rejalari va dasturlarini, akademik litsey va kasb-hunar kolleji diplomlari blankalarini chop etish uchun sarflanadigan mablag'larni belgilangan tartibda ajratsin.

6. O'zbekiston Respublikasi Hukumatining [6-ilorvaga](#) muvofiq ayrim qarorlariga o'zgartirishlar kiritilsin.

7. O'zbekiston Respublikasi Hukumatining [7-ilorvaga](#) muvofiq ayrim qarorlari 2020-yil 1-sentabrdan boshlab o'z kuchini yo'qotgan deb hisoblansin.

8. Vazirliklar va idoralar o'zlari qabul qilgan normativ-huquqiy hujjatlarni bir oy muddatda ushbu qarorga muvofiqlashtirsinlar.

9. Mazkur qarorning bajarilishini nazorat qilish Vazirlar Mahkamasining Ta'lim va ilm-fan masalalari axborot-tahlil departamentiga yuklansin.

O'zbekiston Respublikasining Bosh vaziri A. ARIPOV

Toshkent sh.,
2017 yil 6 aprel,
187-son

**Umumiy o'rta ta'limning
DAVLAT TA'LIM STANDARTI**

1-bob. Asosiy qoidalar

1. Umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standarti (keyingi o'rinlarda davlat ta'lim standarti deb ataladi) davlat ta'lim standartining maqsad va vazifalarini, asosiy prinsiplarini, tarkibiy qismlarini, davlat ta'lim standartlarini joriy etish hamda davlat ta'lim standartlari talablariga rioya etilishini nazorat qilish tartibini belgilaydi.

2. Davlat ta'lim standartini ishlab chiqish quyidagi hujjatlarga asoslanadi:

O'zbekiston Respublikasi [Konstitutsiyasi](#);

«Ta'lim to'g'risida»gi O'zbekiston Respublikasi [Qonuni](#);

«Kadrlar tayyorlash milliy dasturi to'g'risida»gi O'zbekiston Respublikasi [Qonuni](#);

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining «Uzluksiz ta'lim tizimi uchun davlat ta'lim standartlarini ishlab chiqish va amalda joriy etish to'g'risida» 1998-yil 5-yanvardagi 5-son [qarori](#);

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining «Uzluksiz ta'lim tizimining chet tillar bo'yicha davlat ta'lim standartini tasdiqlash to'g'risida» 2013-yil 8-maydagi 124-son [qarori](#);

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining «Umumiy o'rta ta'lim to'g'risidagi nizomni tasdiqlash to'g'risida»gi 2017-yil 15-martdagi 140-son [qarori](#);

O'zDSt 1.0-98. «O'zbekiston Respublikasi standartlashtirish davlat tizimi. Asosiy qoidalar»;

O'zDSt 1.1-92. «O'zbekiston Respublikasi standartlashtirish davlat tizimi. O'zbekiston Respublikasi standartlarini ishlab chiqish, muvofiqlashtirish, tasdiqlash va ro'yxatdan o'tkazish tartiblari»;

O'z DSt 1.5-93. «Standartlashtirishga doir normativ hujjatlarni ko'rib chiqish, tekshirish, o'zgartirish kiritish va bekor qilish tartibi»;

O'z DSt 1157:2008. Hujjatlarni unifikatsiyalashtirish tizimi. Tashkiliy-farmoyish hujjatlar tizimi. Hujjatlarni rasmiylashtirishga bo'lgan talablar.

O'z DSt 1.8:2009. Asosiy qoidalar. Tavsiyalar.

3. Davlat ta'lim standartini bajarish O'zbekiston Respublikasi hududida faoliyat ko'rsatayotgan barcha umumiy o'rta ta'lim muassasalari uchun majburiydir.

2-bob. Umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standartining maqsad va vazifalari

4. Davlat ta'lim standartining maqsadi — umumiy o'rta ta'lim tizimini mamlakatda amalga oshirilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar, rivojlangan xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribalari hamda ilm-fan va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga asoslangan holda tashkil etish, ma'naviy bar-kamol va intellektual rivojlangan shaxsni tarbiyalashdan iborat.

5. Davlat ta'lim standartining vazifalari quyidagilardan iborat:
umumiy o'rta ta'lim mazmuni va sifatiga qo'yiladigan talablarni belgilash;
milliy, umuminsoniy va ma'naviy qadriyatlar asosida o'quvchilarni tarbiyalashning samarali shakllari va usullarini joriy etish;
o'quv-tarbiya jarayoniga pedagogik va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish, umumiy o'rta ta'lim muassasalarining o'quvchilari va bitiruvchilarining malakasiga qo'yiladigan talablarni belgilash;
kadrlarni maqsadli va sifatli tayyorlash uchun ta'lim, fan va ishlab chiqarishning samarali integratsiyasini ta'minlash;
ta'lim va uning pirovard natijalari, o'quvchilarning malaka talablarini egalaganlik darajasini tizimli baholash tartibini, shuningdek ta'lim-tarbiya faoliyati sifatini nazorat qilishning huquqiy asoslarini takomillashtirish;
davlat ta'lim standartlari talablarining ta'lim sifati va kadrlar tayyorlashga qo'yiladigan xalqaro talablarga muvofiqligini ta'minlash.

3-bob. Umumiy o'rta ta'lim davlat ta'lim standartining asosiy prinsiplari

6. Davlat ta'lim standarti quyidagi asosiy prinsiplarga asoslanadi:
o'quvchi shaxsi, uning intilishlari, qobiliyati va qiziqishlari ustuvorligi;
umumiy o'rta ta'lim mazmunining insonparvarligi;
davlat ta'lim standartining ta'lim sohasidagi davlat va jamiyat talablariga, shaxs ehtiyojiga mosligi;
umumiy o'rta ta'limning boshqa ta'lim turlari va bosqichlari bilan uzluksizligi va ta'lim mazmunining uzviyligi;
umumiy o'rta ta'lim mazmunining respublikadagi barcha hududlarda birligi va yaxlitligi;
umumiy o'rta ta'limning mazmuni, shakli, vositalari va usullarini tanlashda innovatsiya texnologiyalariga asoslanilganligi;
o'quvchilarda fanlarni o'rganish va ta'lim olishni davom ettirish uchun tayanch va fanlarga oid umumiy kompetensiyalarni rivojlantirishning ta'minlanganligi;
rivojlangan xorijiy mamlakatlarning ta'lim sohasida me'yorlarni belgilash tajribasidan milliy xususiyatlarni hisobga olgan holda foydalanish.

4-bob. Umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standartining tarkibiy qismlari

7. Davlat ta'lim standarti quyidagi tarkibiy qismlardan iborat:
umumiy o'rta ta'limning tayanch o'quv rejasi;
umumiy o'rta ta'limning o'quv dasturi;
umumiy o'rta ta'limning malaka talablari;
baholash tizimi.

8. Umumiy o'rta ta'limning tayanch o'quv rejasi (keyingi o'rinlarda — tayanch o'quv reja deb ataladi) umumiy o'rta ta'lim muassasalarida o'qitiladigan o'quv fanlari nomi, o'quv yuklamasining minimal hajmi hamda ularning sinflar bo'yicha taqsimoti belgilangan hujjat hisoblanadi.

9. Tayanch o'quv reja umumiy o'rta ta'lim muassasalarining dars jadvalini ishlab chiqish uchun asos hisoblanadi.

10. Tayanch o'quv reja umumta'lim fanlari bo'yicha belgilangan ta'lim mazmunini o'quvchiga yetkazish uchun ajratilgan o'quv soatlari (davlat ixtiyoridagi va maktab ixtiyoridagi soatlar)ning minimal hajmini belgilaydi.

**Umumiy o'rta ta'limning tayanch o'quv
REJASI**

T/r	O'quv fanlari	Sinflar									Haftalik umumiy soat
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
	Davlat ixtiyoridagi soatlar	22	24	26	26	30,5	32,5	33,5	34	36	264,5
1.	Ona tili va adabiyot	8	8	10	10	9	7	5	5	5	67
2.	O'zbek tili/rus tili		2	2	2	2	2	2	2	2	16
3.	Chet tili	2	2	2	2	3	3	3	3	3	23
4.	Tarix					2	2	3	3	4	14
5.	Davlat va huquq asoslari								1	1	2
6.	Iqtisodiy bilim asoslari								1	1	2
7.	Matematika	5	5	5	5	5	5	5	5	5	45
8.	Informatika va axborot texnologiyalari					0,5	0,5	0,5	1	2	4,5
9.	Fizika						2	2	2	2	8
10.	Kimyo							2	2	2	6
11.	Biologiya					1	2	2	2	2	9
12.	Tabiiyot va geografiya	1	1	1	1	1	2	2	2	2	13
13.	Odobnoma	1	1	1	1						4
	Vatan tuyg'usi					1	1				2
	Milliy istiqlol g'oyasi va ma'naviyat asoslari							1	1	1	3
14.	Musiqi madaniyati	1	1	1	1	1	1	1			7
15.	Tasviriy san'at	1	1	1	1	1	1	1			7
16.	Chizmachilik								1	1	2
17.	Texnologiya	1	1	1	1	2	2	2	1	1	12
18.	Jismoniy tarbiya	2	2	2	2	2	2	2	2	2	18
	Maktab ixtiyoridagi soatlar	0,5						0,5	0,5	1	2,5
	Umumiy soatlar	22,5	24	26	26	30,5	32,5	34	34,5	37	267
	Amaliy mehnat mashg'uloti (kun hisobida)					6	6	10	16		

11. Pedagog kadrlar salohiyati hamda moddiy-texnika bazasi yetarli bo'lgan umumiy o'rta ta'lim muassasalarida Qoraqalpog'iston Respublikasi Xalq ta'limi

vazirligi, Toshkent shahar xalq ta'limi bosh boshqarmasi va viloyatlar xalq ta'limi boshqarmalarining ruxsati bilan umumiy o'rta ta'lim muassasalarining pedagogik kengashlariga dars jadvalini tuzishda tayanch o'quv rejadagi umumiy soatlar hajmidan oshmagan holda, ma'lum bir fanlarni chuqurlashtirib o'qitish maqsadida 15 %gacha o'zgartirish kiritish huquqi beriladi.

12. Umumiy o'rta ta'limning o'quv dasturi (keyingi o'rinlarda — o'quv dasturi deb ataladi) tayanch o'quv rejaga muvofiq o'quv fanlarining sinflar va mavzular bo'yicha hajmi, mazmuni, o'rganish ketma-ketligi va shakllantiriladigan kompetensiyalari belgilangan hujjat hisoblanadi.

O'quv dasturi O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi tomonidan ishlab chiqiladi va tasdiqlanadi.

13. Umumiy o'rta ta'limning malaka talablari umumta'lim fanlari bo'yicha ta'lim mazmunining majburiy minimumi va yakuniy maqsadlariga, o'quv yuklamalari hajmiga hamda ta'lim sifatiga qo'yiladigan talablardan iborat bo'lib, u quyidagilardan tashkil topadi:

bilim — o'rganilgan ma'lumotlarni eslab qolish va qayta tushuntirib berish;

ko'nikma — o'rganilgan bilimlarni tanish vaziyatlarda qo'llay olish;

malaka — o'rganilgan bilim va shakllangan ko'nikmalarni notanish vaziyatlarda qo'llay olish va yangi bilimlar hosil qilish;

kompetensiya — mavjud bilim, ko'nikma va malakalarni kundalik faoliyatda qo'llay olish qobiliyati.

14. Baholash tizimi — davlat ta'lim standarti bo'yicha umumiy o'rta ta'limning malaka talablarini o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilishi darajasini hamda umumiy o'rta ta'lim muassasasining faoliyati samaradorligini aniqlaydigan mezonlar majmuidan iborat.

5-bob. Umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standartini joriy etish tartibi

15. O'zbekiston Respublikasida davlat ta'lim standartini joriy etish, muvofiqlashtirish, unga metodik rahbarlik qilish O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi tomonidan amalga oshiriladi.

16. Davlat ta'lim standartini joriy etish, shu jumladan, umumta'lim fanlari bo'yicha ta'lim mazmuni va sifatiga qo'yiladigan minimal talablarni, umumiy o'rta ta'lim muassasalari bitiruvchilariga qo'yiladigan malaka talablarini tasdiqlash pedagogik tajriba-sinov ishlari muvaffaqiyatli yakunlanib, ularga ekspert baho berilgach amalga oshiriladi.

17. Davlat ta'lim standartiga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish belgilangan tartibda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan amalga oshiriladi.

6-bob. Umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standarti talablariga rioya etilishini nazorat qilish

18. Davlat ta'lim standarti talablariga rioya qilish ustidan nazoratni amalga oshirishning maqsadi — davlat ta'lim standarti talablarini bajarish darajasini aniqlash, zarur chora-tadbirlarni amalga oshirish asosida ta'lim sifatini ta'minlashdan iborat.

19. Davlat ta'lim standarti talablariga rioya qilish ustidan nazorat O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi tomonidan quyidagi ko'rinishlarda amalga oshiriladi:

davlat ta'lim standarti talablari asosida barcha umumiy o'rta ta'lim muassasalarida o'quvchilar egallashi lozim bo'lgan malaka talablariga baho berish;

tayanch o'quv reja va o'quv dasturlarining bajarilishini tahlil qilish;

umumiy o'rta ta'lim muassasasida davlat ta'lim standartlari talablari bajarilishi va ta'lim sifatiga ta'sir etuvchi omillarni, foydalanilgan pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining natijaviyligini tahlil qilish.

20. Umumiy o'rta ta'lim sifatini nazorat qilishning turlari quyidagilardan iborat:

ichki nazorat — O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi tomonidan tasdiqlangan tartib asosida umumiy o'rta ta'lim muassasasining monitoring guruhi tomonidan amalga oshiriladi;

tashqi nazorat — ta'lim sohasidagi vakolatli davlat organlari, hududiy xalq ta'limi boshqaruvi organlari tomonidan amalga oshiriladi;

davlat-jamoatchilik nazorati — qonun hujjatlarida belgilangan tartibda hududiy xalq ta'limi boshqaruvi organlari va nodavlat notijorat tashkilotlar hamkorligida amalga oshiriladi;

milliy va xalqaro darajada baholash — Hukumatning tegishli qarori hamda xalqaro shartnomalar asosida xalq ta'limi boshqaruvi organlari, nodavlat notijorat tashkilotlar va xalqaro tashkilotlar hamkorligida amalga oshiriladi.

21. Umumiy o'rta ta'lim muassasasi o'quvchilarining bilimi sifatini nazorat qilishning reyting tizimi tartibi O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi hamda Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Davlat test markazi tomonidan tasdiqlanadi.

22. Davlat ta'lim standarti talablarining bajarilmaganligi uchun javobgarlik qonun hujjatlariga muvofiq umumiy o'rta ta'lim muassasasi rahbariyatiga yuklanadi.

Umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limining umumta'lim fanlari bo'yicha

MALAKA TALABLARI

I-bob. Umumiy qoidalar

1-§. Qo'llanish sohasi

1. Umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limining umumta'lim fanlari bo'yicha malaka talablari (keyingi o'rinlarda — Malaka talablari deb ataladi) umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi davlat ta'lim standartlarining negizi hisoblanadi va standartlashtirishning umumta'lim fanlarini o'rganishning bosqichlarini, o'quv fanlari bo'yicha ta'lim mazmuni va malaka talablarining tuzilishini belgilaydi.

2. Malaka talablari ta'limni boshqarish bo'yicha vakolatli davlat organlari hamda umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'lim faoliyati bilan shug'ullanuvchi yuridik shaxslar tomonidan qo'llanilishi majburiydir.

3. Malaka talablari asosida ta'lim muassasasining turi va xususiyatlarini inobatga olgan holda o'quv dasturlari, davlat attestatsiyasi uchun umumta'lim fanlari bo'yicha nazorat-baholash ko'rsatkichlari ishlab chiqiladi va vakolatli vazirliklar, idoralar tomonidan belgilangan tartibda tasdiqlanadi.

2-§. Umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi tizimida umumta'lim fanlarini o'rganish bosqichlari

4. O'zbekiston Respublikasi umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi tizimida davlat ta'lim standartlariga asoslangan holda umumta'lim fanlarini o'rganish quyidagi bosqichlarda amalga oshiriladi:

Standart darajalari	Darajalarning nomlanishi
A1	Umumta'lim fanlarini o'rganishning boshlang'ich darajasi
A1+	Umumta'lim fanlarini o'rganishning kuchaytirilgan boshlang'ich darajasi
A2	Umumta'lim fanlarini o'rganishning tayanch darajasi
A2+	Umumta'lim fanlarini o'rganishning kuchaytirilgan tayanch darajasi
B1	Umumta'lim fanlarini o'rganishning umumiy darajasi
B1+	Umumta'lim fanlarini o'rganishning kuchaytirilgan umumiy darajasi

3-§. Umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limining umumta'lim fanlari bo'yicha malaka talablarining tuzilishi

5. Umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limining umumta'lim fanlari bo'yicha malaka talablari:

o'quv fanini o'rganishning bosqichlarini;

tayanch va fanga oid umumiy kompetensiyalarni;
o'quv fanining maqsad va vazifalarini;
umumta'lim fanlarini o'rganishning mazmunini;
umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi muassasalari bitiruvchilarining umumta'lim fanlari bo'yicha majburiy tayyorgarlik darajalarini hamda ta'lim muassasalarini bitiruvchilariga nisbatan qo'yiladigan talablarni belgilab beradi.

4-§. Tayanch va fanga oid umumiy kompetensiyalar

6. O'zbekiston Respublikasida ta'limning uzluksizligi, uzviyligi, o'quvchi shaxsi va qiziqishlari ustuvorligidan kelib chiqib, ularning yosh xususiyatlariga mos ravishda quyidagi tayanch kompetensiyalar shakllantiriladi.

Kommunikativ kompetensiya — ijtimoiy vaziyatlarda ona tilida hamda birorta xorijiy tilda o'zaro muloqotga kirisha olishni, muloqotda muomala madaniyatiga amal qilishni, ijtimoiy moslashuvchanlikni, hamkorlikda jamoada samarali ishlay olish layoqatlarini shakllantirishni nazarda tutadi.

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi — mediamanbalardan zarur ma'lumotlarni izlab topa olishni, saralashni, qayta ishlashni, saqlashni, ulardan samarali foydalana olishni, ularning xavfsizligini ta'minlashni, media madaniyatga ega bo'lish layoqatlarini shakllantirishni nazarda tutadi.

O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi — doimiy ravishda o'z-o'zini jismoniy, ma'naviy, ruhiy, intellektual va kreativ rivojlantirish, kamolotga intilish, hayot davomida mustaqil o'qib-o'rganish, kognitivlik ko'nikmalarini va hayotiy tajribani mustaqil ravishda muntazam oshirib borish, o'z xatti-harakatini muqobil baholash va mustaqil qaror qabul qila olish ko'nikmalarini egallashni nazarda tutadi.

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi — jamiyatda bo'layotgan voqea, hodisa va jarayonlarga daxldorlikni his etish va ularda faol ishtirok etish, o'zining fuqarolik burch va huquqlarini bilish, unga rioya qilish, mehnat va fuqarolik munosabatlarida muomala va huquqiy madaniyatga ega bo'lish layoqatlarini shakllantirishni nazarda tutadi.

Milliy va umummadaniy kompetensiya — vatanga sadoqatli, insonlarga mehr-oqibatli hamda umuminsoniy va milliy qadriyatlarga e'tiqodli bo'lish, badiiy va san'at asarlarini tushunish, orasta kiyinish, madaniy qoidalarga va sog'lom turmush tarziga amal qilish layoqatlarini shakllantirishni nazarda tutadi.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish hamda foydalanish kompetensiyasi — aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy, oilaviy, kasbiy va iqtisodiy rejalarni tuza olish, kundalik faoliyatda turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy olish, inson mehnatini yengillashtiradigan, mehnat unumdorligini oshiradigan, qulay shart-sharoitga olib keladigan fan va texnika yangiliklaridan foydalana olish layoqatlarini shakllantirishni nazarda tutadi. Mazkur kompetensiyalar umumta'lim fanlari orqali o'quvchilarda shakllantiriladi.

Shuningdek, har bir umumta'lim fanining mazmunidan kelib chiqqan holda o'quvchilarda fanga oid umumiy kompetensiyalar ham shakllantiriladi.

**Umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'lim muassasalari uchun
umumta'lim fanlaridan o'quv-metodik majmualarning yangi avlodini ishlab
chiqishga qo'yiladigan**

UMUMIY TALABLAR

1-bob. Umumiy qoidalar

1. Mazkur Umumiy talablar O'zbekiston Respublikasining «Ta'lim to'g'risida»gi, «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi to'g'risida»gi qonunlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Umumta'lim maktablari o'quvchilarini darsliklar bilan ta'minlash tizimini takomillashtirish borasidagi qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida» 2006-yil 31-maydagi 362-son, Vazirlar Mahkamasining «2005-2009 yillarda umumta'lim maktablari uchun darsliklar va o'quv-metodik qo'llanmalar nashr etish dasturi to'g'risida» 2004-yil 22-noyabrdagi 548-son hamda «2009-2013 yillarda o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi muassasalari uchun o'quv qo'llanmalarini nashr etish dasturi to'g'risida» 2009-yil 20-martdagi 80-son qarorlariga muvofiq, umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi muassasalari uchun o'quv-metodik majmualarni ishlab chiqish tartibini belgilaydi.

2. Mazkur Umumiy talablarda quyidagi asosiy tushunchalar qo'llaniladi:

O'quv-metodik majmua — darslik, mashq daftari, o'qituvchi uchun metodik qo'llanma, darsliklarning multimediali ilovasidan iborat majmua.

Darslik — davlat ta'lim standartlariga muvofiq o'quv dasturi asosida didaktik, metodik, pedagogik-psixologik, estetik va gigiyenik talablarga javob beradigan, o'quv fanining mavzulari to'liq yoritilgan, uning asoslari mukammal o'zlashtirilishiga qaratilgan, o'quv fanining maqsad va vazifalaridan kelib chiqqan holda ta'lim oluvchilarning yoshi va psixofiziologik xususiyatlarini hisobga olgan holda ishlab chiqiladigan, nazariy ma'lumotlardan tashqari amaliy-tajriba va sinov mashqlarini qamrab olgan kitob shaklidagi o'quv nashri.

Mashq daftari — darslikning tarkibiy qismi hisoblanadigan, davlat ta'lim standartlariga muvofiq o'quvchilar tomonidan egallangan bilim va ko'nikmalarni mustahkamlash hamda o'quv fanining mavzulariga mos ravishda ishlab chiqilgan, mantiq va tafakkurni rivojlantirishga qaratilgan (krossvordlar, boshqotirmalar, mantiqiy fikrlashga undovchi topshiriqlar va hokazo) topshiriqlardan iborat bo'lgan didaktik vosita.

O'qituvchi uchun metodik qo'llanma — darslikdagi har bir mavzuni samarali o'qitish metodikasi, qo'shimcha sinov topshiriqlari va o'qituvchining darsni qiziqarli tashkil etishiga oid boshqa metodik ko'rsatmalar berilgan, har bir darsning maqsadi, darsda foydalaniladigan vositalar va ulardan foydalanish usullari, darsning mazmuni, amaliy mashg'ulotlar, qo'shimcha topshiriqlar va boshqalar haqida metodik ko'rsatmalar aniq bayon qilingan kitob shaklidagi o'quv nashri.

Darsliklarning multimediali ilovalari — axborot-kommunikatsiya texnologiyalari yordamida o'quv faniga oid materiallarni davlat ta'lim standarti va

o'quv dasturiga mos ravishda yorita oladigan, o'quv fanini samarali o'zlashtirishga, o'quvchilarning mustaqil ta'lim olishiga ko'maklashuvchi hamda video, ovoz, animatsiya, jadval, matn va lug'atlarni o'z ichiga olgan, bilimlarni nazoratdan o'tkazish va mustahkamlashga yo'naltirilgan, o'quv fanining asosiy mazmunini boyitadigan qo'shimcha materialga ega bo'lgan yoki shu kabi manbalarga murojaatlarni o'z ichiga olgan interaktiv elektron axborot-ta'lim resursi.

3. O'quv-metodik majmualar davlat ta'lim standartlari, o'quv reja va dasturlariga muvofiq, didaktik, metodik, pedagogik-psixologik, estetik va gigiyenik talablar asosida ishlab chiqilgan darslik, mashq daftari, o'qituvchi uchun metodik qo'llanma va darslikning multimediali ilovalarini o'z ichiga oladi.

4. O'quv-metodik majmualarni ishlab chiqish qonun hujjatlari hamda ushbu Umumiy talablarga muvofiq amalga oshiriladi.

2-bob. Umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi muassasalari uchun o'quv-metodik majmualarni ishlab chiqishning maqsad va vazifalari

5. O'quv-metodik majmualarni ishlab chiqishning maqsadi umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi muassasalari uchun zamonaviy fan va texnika rivojini hisobga olgan holda kompetensiyaviy yondashuv talablari asosida o'quv materiallari mazmuni va sifatini takomillashtirish hamda ushbu sohadagi ilg'or xorijiy tajribani samarali tatbiq etishdan iborat.

6. O'quv-metodik majmualarni ishlab chiqishning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

o'quv-metodik majmualarning yangi avlodini ishlab chiqish prinsiplari hamda ularning mazmuni va sifatiga qo'yiladigan talablarni belgilash;

o'quvchilarda milliy g'urur va iftixor, moddiy va ma'naviy merosga qadriyatli munosabatni tarkib toptirish;

davlat ta'lim standartlari talablari asosida o'quvchilar tomonidan bilim, ko'nikma va malaka hamda kompetensiyalarning to'liq o'zlashtirilishiga erishish;

o'quvchilarda mustaqil va erkin fikrlashni hamda ularning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish;

yangi avlod o'quv-metodik majmualarini yaratish va amaliyotga joriy etish;

o'quvchilarda ilmiy dunyoqarash va global tafakkur yuritish kompetentligini shakllantirish;

umumta'lim fanlarini o'qitishning prinsipial yangi metodologiyasi asosida ta'lim-tarbiya samaradorligini oshirish.

3-bob. Umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi muassasalari uchun o'quv-metodik majmualarni ishlab chiqish prinsiplari

7. O'quv-metodik majmualarni ishlab chiqish quyidagi prinsiplar asosida amalga oshiriladi:

o'quv-metodik majmualar ta'lim sohasidagi davlat siyosatining asosiy prinsiplari asosida yaratilganligi;

o'quvchilarning aqliy va jismoniy imkoniyatlari, yoshi, psixofiziologik xususiyatlari, bilim darajasi, qiziqishlari, layoqatlari hisobga olinganligi;

o'quvchilarda vatanparvarlik va milliy g'urur hissini shakllantirishga qaratilganligi;

umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limining zarur hajmi berilganligi, o'quvchilarda mustaqil ijodiy fikrlash, tashkilotchilik qobiliyati va amaliy tajriba ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilganligi.

4-bob. O'quv-metodik majmualarni ishlab chiqishga qo'yiladigan talablar

8. O'quv-metodik majmualarni ishlab chiqishga quyidagicha talablar qo'yiladi:

Didaktik talablar:

o'quvchi tomonidan o'quv materiallarining to'liq o'zlashtirilishini ta'minlash; matnlar axborot berishga emas, balki o'quv fanining mazmun-mohiyatini tushuntirish maqsadlariga xizmat qilishi;

qiziqarli, lo'nda va hamma uchun qulay va tabaqalashtirilgan bo'lishi;

ilmiy dunyoqarashni shakllantirish, vatanparvarlik va millatlararo totuvlik talablariga javob berishi, aniq dalillarga asoslangan materiallardan tarkib topishi;

ta'limning kundalik hayot va amaliyot o'rtasidagi bog'liqligini ta'minlashga, olingan bilimlarni amaliyotda qo'llay olish layoqatlari shakllantirilishiga, boshqa o'quv fanlari bilan uzviy bog'liqlikni ta'minlashga yo'naltirilgan bo'lishi;

rasmlar ko'rinishidagi illustrasiyalar: xaritalar, chizmalar, sxemalar, jadvallar, diagrammalar va fotosuratlar bilan bezatilgan bo'lishi;

yangi tushunchalar, atamalar, qoidalar, formulalar, ta'riflar va shu kabilar lug'at ko'rinishida ifodalangan bo'lishi lozim.

Ilmiy-metodik talablar:

fan-texnikaning so'nggi yutuqlarini o'zida aks ettirishi;

o'quv fani mavzularining mazmunan yaxlitligi ta'minlangan bo'lishi;

o'quv fani mavzulari o'zbek adabiy tili qoidalariga to'liq rioya qilgan holda oddiy va sodda, tushunarli va ravon tilda bayon qilinishi;

mantiqiy ketma-ketlikka va izchillikka amal qilinishi;

milliy g'oya va O'zbekiston xalqining mentalitetiga zid bo'lmagan tegishli illustrasiyalar bilan boyitilishi;

savol va topshiriqlar aniq ifodalangan bo'lishi;

o'quvchilarni fikrlashga, yozishga, tasvirlashga, chizma chizishga, hisoblashga, amaliy ishlarni bajarishga, tajribalar o'tkazishga o'rgatishda pedagogik texnologiyalardan foydalanish nazarda tutilgan bo'lishi;

bir tushunchaning ikki xil atama bilan ifodalanishiga, sanalarni keltirishda mavhumlikka yo'l qo'yilmasligi;

kasb-hunarga yo'naltirishga oid matnlar va rasmlar, izohli lug'at, texnik ijodkorlik va mantiqiy tafakkurni o'stirishga qaratilgan loyihalash hamda model-lashtirish yuzasidan topshiriqlarni qamrab olgan bo'lishi lozim.

Pedagogik-psixologik talablar:

keng jamoatchilik tomonidan tan olingan ilmiy asoslangan ma'lumotlar, o'quvchilarning bilim darajalari, eslab qolish qobiliyatlari, tafakkuri hisobga olingan holda voqea va hodisalarning mohiyatini anglashga va amaliy qiziqishlarini rivojlantirishga, bilim olishga va amaliy faoliyat bilan shug'ullanishga bo'lgan ehtiyojlarini to'laqonli qondirishga yo'naltirilgan bo'lishi;

o'quv fani mavzularining o'quvchi yoshi va psixofiziologik xususiyatlariga mos holda berilishi, ma'lum faktlar, tushunchalar, qoidalar va fanlararo bog'liqlikni hisobga olgan holda tushunarli bayon qilinishi;

o'quvchilarning yangiliklarni qabul qilish qobiliyatlari, oldin olgan bilimlarini o'zlashtirganlik darajasi hisobga olingan bo'lishi lozim.

Estetik talablar:

imkon darajasida yorqin, rangli, qiziqarli va chiroyli bo'lishi;

matnlar o'quvchiga ma'lum ijobiy hissiy ta'sirlarni o'tkazishi va o'quv faniga qiziqish uyg'otishi;

bo'lim, bob, paragraf va mavzular matnlarining turli shakl va ranglar bilan ajratilishi, mutanosibli ta'minlanishi;

rasm va tasvirlar badiiy estetik talablarga javob berishi, aniq va tiniq ifodalanishi lozim.

Gigiyenik talablar:

matn va illustrasiyalar sanitariya qoidalari, normalari va gigiyena normativlariga mos bo'lishi;

harflarning kattaligi va qog'ozning sifati (og'irligi, qalinligi, oqligi va shaffofligi) Vazirlar Mahkamasining «Ta'lim muassasalari uchun matbaa mahsulotlarining xavfsizligi to'g'risidagi umumiy texnik reglamentni tasdiqlash to'g'risida» 2015-yil 3-iyundagi 146-son [qarori](#) talablariga mos bo'lishi lozim.

9-§. Informatika va axborot texnologiyalari fani

Umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi muassasalarida informatika va axborot texnologiyalari o'quv fanini o'rganish bosqichlari

Ta'lim bosqichi	Bitiruvchilar	Standart darajasi	Daraja nomlanishi
Umumiy o'rta ta'lim	Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 5-sinf bitiruvchilari	A1	Informatika va axborot texnologiyalari fanini o'rganishning boshlang'ich darajasi
	Umumiy o'rta ta'lim maktablarining informatika va axborot texnologiyalari fani chuqur o'rganiladigan sinflar va ixtisoslashtirilgan maktablarning 5-sinf bitiruvchilari	A1+	Informatika va axborot texnologiyalari fanini o'rganishning kuchaytirilgan boshlang'ich darajasi
	Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 9-sinf bitiruvchilari	A2	Informatika va axborot texnologiya fanini o'rganishning tayanch darajasi

	Umumiy oʻrta taʼlim maktablarining informatika va axborot texnologiyalari fani chuqur oʻrganiladigan sinflar va ixtisoslashtirilgan maktablarning 9-sinf bitiruvchilari	A2+	Informatika va axborot texnologiya fanini oʻrganishning kuchaytirilgan tayanch darajasi
Oʻrta maxsus va kasb-hunar taʼlimi	Akademik litsey va kasb-hunar kollejlari bitiruvchilari	B1	Informatika va axborot texnologiya fanini oʻrganishning umumiy darajasi
	Informatika va axborot texnologiyalarga ixtisoslashtirilgan akademik litsey-lar, kasbhunar kollejlari bitiruvchilari	B1+	Informatika va axborot texnologiya fanini kuchaytirilgan umumiy darajasi

Umumiy oʻrta va oʻrta maxsus, kasb-hunar taʼlimi muassasalarida informatika va axborot texnologiyalari oʻquv fanini oʻqitishning maqsad va vazifalari

Umumiy oʻrta va oʻrta maxsus, kasb-hunar taʼlimi muassasalarida informatika va axborot texnologiyalari oʻquv fanini oʻqitishning asosiy maqsadi — oʻsib kelayotgan avlodni zamonaviy axborot texnologiya vositalari bilan ishlash malakalari, mustaqil, mantiqiy va algoritmik fikrlash qobiliyatini rivojlantirishdan iborat va olgan bilimlarini hayotda tatbiq etishga oʻrgatishdan iborat.

Umumiy oʻrta va oʻrta maxsus, kasb-hunar taʼlimi muassasalarida informatika va axborot texnologiyalari taʼlimining asosiy vazifalari:

oʻquvchilarga axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va ularni amaliyotda qoʻllash haqida bilimlar berish;

kompyuterda masalalar yechish texnologiyalari va asosiy bosqichlarini ketma-ketlikda toʻgʻri bajara olish;

algoritmik tuzilmalarni, algoritmlash va dasturlash asoslari haqida bilim berish;

kompyuterning dasturiy taʼminoti va ularning imkoniyatlarini ajrata bilish hamda amaliyotda qulay olishga oʻrgatish;

oʻquvchilarni aqliy rivojlantirish, ularning ilmiy dunyoqarashini kengaytirish, mantiqiy fikrlash qobiliyatini shakllantirish;

axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish madaniyatini oʻrgatib borish orqali ularda umuminsoniy qadriyatlarga rioya etishni rivojlantirishga qaratilgan va taʼlimtarbiya olishning keyingi bosqichlarida davom ettirishlari uchun zarur boʻlgan tayanch kompetensiyalarni shakllantirish.

Umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'lim muassasalari bitiruvchilariga qo'yiladigan malaka talablari

1. Axborotlarni izlash va elektron vositalarda yig'ish kompetensiyasi

A1

Informatika fani va uning rivojlanish tarixini biladi;
kompyuterni to'g'ri ishga tushiradi va o'chira oladi;
kompyuterda ishlashda xavfsizlik qoidalari va gigiena talablariga rioya etadi;

kompyuterning asosiy qurilmalari va ularning vazifalarini biladi, ulardan foydalana oladi;

axborot manbalaridan turli ko'rinishdagi axborotlarni izlab topadi va yig'a oladi;

operatsion tizimning elementlaridan foydalana oladi. Sodda grafik muharriri va uning imkoniyatlarini biladi;

izlab topilgan grafik axborotlarni saqlaydi va foydalana oladi;

matn muharriri va protsessori farqini, ularning imkoniyatlarini biladi, izlab topilgan matnli axborotlarni saqlaydi va foydalana oladi;

matn protsessorining belgi, so'z, satr, xatboshi, matn, blok, sahifa tartib raqami kabi tushunchalarini biladi, amalda qo'llay oladi.

A1+

Axborotlarni kodlashga doir sodda misollar keltira oladi, amaliy mashqlarni bajara oladi;

kompyuterning asosiy va qo'shimcha qurilmalari hamda ularning vazifalarini biladi, ulardan foydalana oladi;

matn protsessorining sahifada ustunlar, gipermurojaat, kolontitul, ekranni suratga olish kabi imkoniyatlarini amalda qo'llay oladi.

A2

Axborotlar ustida bajariladigan amallarga oid vazifalarni bajara oladi;

axborotga oid o'lchov birliklarini biladi;

kompyuter texnikasi va vositalarining rivojlanish tarixi, taraqqiyot davrlari va avlodlarini biladi;

axborot texnologiyalarining ichki va tashqi omillari, multimedia texnologiyalari haqida bilimga ega bo'ladi;

elektron manbalaridan turli ko'rinishdagi axborotlarni izlab topadi va kompyuterda yig'a oladi;

Internetda ishlashni ta'minlovchi dasturlar va ularning imkoniyatlarini biladi;

taqdimot tayyorlash va loyihalashni biladi;

elektron pochta va axborotlarni himoya qilish imkoniyatlaridan foydalana oladi;

kompyuterlarning arifmetik va mantiqiy asoslarini biladi va ularga oid sodda amaliy masalalarni yecha oladi;

turli sanoq tizimlarida sodda amaliy masalalar yecha oladi;

elektron jadvallarda turli axborotlarni saqlay oladi.

A2+

Axborotlarni kodlash va dekodlashga oid amallarni bajara oladi;
axborot o'lchov birliklariga oid masalalarni hal eta oladi;
kompyuterlarning arifmetik va mantiqiy asoslariga oid amaliy masalalarni hal eta oladi;
turli sanoq tizimlarida amaliy masalalar yecha oladi.

B1

Axborot resurslaridan maqsadli izlash va saralash vazifalarini bajara oladi;
axborotlarni arxivlash dasturlari imkoniyatlarini biladi, amaliyotda qo'llay oladi;

axborotlashgan jamiyat, axborot sistemalari haqida tasavvurga ega bo'ladi;
multimedia tizimlari haqida bilimga ega bo'ladi, amaliyotda qo'llay oladi;
grafik ob'ektlar va ularni kompyuterda tasvirlash usullari, kompyuter grafi-
kasi va uning turlari haqida bilimga ega bo'ladi;
tasvirlarni grafik uskunalarda yordamida to'plashni biladi, amaliyotda qo'llay oladi;

ma'lumotlar omborini yaratish va boshqarishda qo'llaniladigan dasturlar haqida bilimga ega bo'ladi;

kasbiy sohalarda qo'llaniladigan amaliy dasturlar haqida bilimga ega bo'ladi.

B1+

Axborotga oid modellar, texnik vositalar va axborot resurslari haqida misollar keltira oladi;

zamonaviy dasturlash tillari va ularning tasnifini biladi;

o'zining sohasiga yo'naltirilgan amaliy dasturlar imkoniyatlari haqida bilimga ega bo'ladi va ulardan foydalana oladi.

2. Axborotlarni elektron vositalarda qayta ishlash va saqlash kompetensiyasi

A1

Sodda grafik muharrirda sodda chizma va rasmlar hosil qila oladi;
grafik muharrir imkoniyatlaridan foydalanib amallar bajara oladi;
matn protsessorida shrift, xatboshi va sahifa formatlaridan foydalana oladi;
matn ko'rinishidagi axborotlarni matn muharriri va protsessoriga kiritishni, tahrir qilishni va saqlashni bajara oladi;

matn protsessorida hujjatga rasmlar, chizmalar, jadvallar, formulalar joylashtira oladi va formatlay oladi;

matn protsessori yordamida ijodiy ishlar va sodda hujjatlarni tayyorlay oladi.

A1+

Sodda grafik muharriri yordamida murakkab bo'lmagan rasm va tasvirlar chiza oladi, ular ustida grafik muharrir imkoniyatlaridan foydalanib amallar bajara oladi;

matn protsessorida sahifaga ustunlar, gipermurojaat, diagramma, kolontitul, yozuv, ekran suratini joylashtira oladi, ularni tahrir qilish va formatlash imkoniyatlarini qo'llay oladi.

A2

Operatsion tizim yoki maxsus dasturlar yordamida fayllarni arxivlay oladi; taqdimot slaydlarini hosil qiladi, ularga multimedia elementlarini tatbiq eta oladi;

elektron jadvallarda elektron jadval imkoniyatlaridan foydalanib hujjatlar hosil qila oladi;

elektron jadval elementlari ustida formatlash amallarini bajara oladi;

elektron jadvallarda ma'lumotlar ombori va diagrammalar hosil qilib, turli amallarni bajara oladi;

elektron jadvallar funksiyalaridan foydalanib sodda hisoblashlarni bajara oladi;

axborot hajmi, uzatish tezligi bilan bog'liq masalalarni, axborotlarni qayta ishlashni mustaqil bajara oladi;

kompyuterda masalalar yechish bosqichlariga oid sodda amaliy masalalarni hal eta oladi;

turli masalalarni yechishga oid algoritmlar tuza oladi;

dasturlash tillaridan birida masalalarni yechishga doir sodda dasturlar tuza oladi;

media-savodxonlik bilimiga ega bo'ladi;

elektron pochta, Internet va boshqa resurslardan olingan axborotlarni tahrir qila oladi;

Web-sahifa ko'rinishida sodda axborot resurslarini tayyorlay oladi.

A2+

Elektron jadval funksiyalaridan foydalanib matematik, fizik va iqtisodiy yo'nalishlarda hisoblashni va mantiqiy masalalarni hal eta oladi;

tarkibiy Web-sahifa ko'rinishida axborot resurslarini tayyorlay oladi;

dasturlash texnologiyasi imkoniyatlaridan foydalanib sodda dasturiy ta'minot hosil qila oladi.

B1

Kompyuterlarning arifmetik va mantiqiy asoslariga oid amaliy masalalarni hal eta oladi;

turli mavzularda multimedia imkoniyatlari qo'llab, taqdimotlarni mustaqil ravishda tayyorlay oladi;

rastrli grafik muharrir yordamida rasm va fotosuratlarini qayta ishlay oladi;

turli ko'rinishdagi axborotlarni mos dasturiy ta'minot yordamida tasvirlash, saqlash, qayta ishlash vazifalarini mustaqil hal eta oladi;

ommaviy, ta'limiy axborot resurslaridan foydalana oladi, ularni kerakli ko'rinishga keltirish uchun qayta ishlashga oid amallarni bajara oladi;

kompyuter viruslari va axborot xavfsizligi muammolarini hal eta oladi;

web-sayt ko'rinishidagi axborotlarni qayta ishlay oladi;

maxsus amaliy dasturlar yordamida ma'lumotlar ombori va so'rovlar hosil qila oladi va hisobotlar tayyorlay oladi;

turli masalalarni yechishga oid algoritmlar tuza oladi;

ob'ektga yo'naltirilgan dasturlash tillaridan birida masalalarni yechishga doir dasturlar tuza oladi.

B1+

Rastrli va vektorli grafik muharrir yordamida tasvirlarni qayta ishlay oladi;
maxsus amaliy dasturlar yordamida ma'lumotlar ombori, so'rovlar va shakllar hosil qila oladi, hisobotlar va sodda makroslar tayyorlay oladi;
amaliy dasturiy ta'minot va dasturlash tili imkoniyatlaridan foydalanib multimediali resurs tayyorlay oladi.

3. Axborotlarni elektron vositalar orqali uzatish kompetensiyasi**A1**

Axborot tashuvchi vositalar yordamida axborotlarni uzatish imkoniyatlaridan foydalana oladi.

A1+

Maxsus dastur yoki usul yordamida lokal tarmoq orqali turli shaklda saqlangan axborotlarni uzata oladi.

A2

Axborot o'lchov birliklari va uzatish tezligi imkoniyatlarini hisobga olgan holda uzatiladigan va olinadigan axborotlar hajmini hisoblay oladi;
elektron pochta orqali axborot uzata oladi va qabul qila oladi;
axborot uzatish va qabul qilishda odob-axloq me'yorlari, axborot xavfsizligi, media-savodxonlik talablariga rioya qiladi.

A2+

Axborot o'lchov birliklari va uzatish tezligi imkoniyatlarini hisobga olgan holda uzatiladigan va olinadigan axborotlar hajmini kichraytirish imkoniyatlaridan foydalana oladi.

B1

Axborotni uzatishning eng samarali usullarini amalda qo'llay oladi;
axborot uzatishda Internet va uning xizmatlaridan samarali foydalana oladi;
axborot xavfsizligini ta'minlaydigan usullardan foydalanib axborot uzata oladi;

matn va jadval protsessorlari, taqdimot dasturlari yordamida hujjatlarni pochta orqali uzata oladi.

B1+

Axborot almashishning dasturiy ta'minotini sozlash asosida elektron tarmoqlar imkoniyatlaridan foydalana oladi;

matn va jadval protsessorlari, taqdimot dasturlari yordamida hujjatlarni axborot resursi sifatida saytga joylashtira oladi.

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA’LIMI VAZIRLIGI

RESPUBLIKA TA’LIM MARKAZI

**INFORMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI
FANIDAN O‘QUV DASTURI
(5-9- SINIF)**

TOSHKENT – 2017

Ushbu dastur O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017 yil 6 apreldagi “Umumiy o‘rta va o‘rta maxsus, kasb-hunar ta’limining davlat ta’lim standartlarini tasdiqlash to‘g‘risida” gi 187-sonli Qarori bilan tasdiqlangan umumiy o‘rta ta’limining davlat ta’lim standarti hamda umumiy o‘rta ta’limning informatika va axborot texnologiyalari fani bo‘yicha malaka talablari asosida tuzilgan dastur bo‘lib, Xalq ta’limi vazirining 2017-yil 3 iyundagi “Umumiy o‘rta ta’limning davlat ta’lim standartlari talablari asosida takomillashtirilgan o‘quv dasturlarini tasdiqlash va amaliyotga joriy etish to‘g‘risida”gi 190-sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan va umumiy o‘rta ta’lim maktablarining 5-9-sinflari uchun amaliyotga joriy etiladi.

UQTIRISH XATI

Informatika va axborot texnologiyalari (Informatika va AT) – o‘shib kelayotgan avlodga axborotlar bilan ishlash texnologiyalari va ulardan foydalanish jarayonlarini puxta o‘zlashtirishni ta‘minlashdan iborat. O‘quvchilarning ilmiy dunyoqarashi, mantiqiy tafakkur qila olish qobiliyati, aqliy rivojlanishi, o‘z-o‘zini anglash salohiyatini shakllanishi va o‘shishi ko‘p jihatdan axborot texnologiyalariga bog‘liqdir.

Inson o‘z hayotida shaxsiy, ijtimoiy-iqtisodiy va kasbiy munosabatlarga kirishishi, jamiyatda o‘z o‘rnini egallashi, duch keladigan muammolarning yechimini hal etishi, eng muhimi o‘z sohasi, kasbi bo‘yicha raqobatbardosh bo‘lishi uchun zarur bo‘lgan tayanch kompetensiyalarga ega bo‘lishi lozim.

Bundan tashqari, ta‘limda har bir o‘quv fanini o‘zlashtirish jarayonida o‘quvchilarda, shu fanning o‘ziga xosligi, mazmunidan kelib chiqqan holda, sohaga tegishli fanga oid kompetensiyalar ham shakllantiriladi.

Fanning maqsadi o‘quvchilarda milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida axborot kommunikatsiya texnologiyalaridan oqilona foydalanish kompetensiyalarini shakllantirish orqali ularni mamlakatimiz taraqqiyotiga munosib hissa qo‘shadigan shaxs etib tarbiyalashdan iborat.

Informatika va axborot texnologiyalari o‘quv fani o‘rta umumta‘lim maktablarining 5-sinfidan boshlanadi va o‘rta maxsus, kasb-hunar ta‘limi muassasalarida umumta‘lim o‘quv fani sifatida uzviy davom etadi.

Umumiy o‘rta ta‘lim maktablari Informatika va axborot texnologiyalari ta‘limida o‘rganilgan o‘quv materiallarining akademik litsey va kasb-hunar kollejlari Informatika va axborot texnologiyalari ta‘limida aynan takrorlanmasligi, o‘quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlari, umumiy o‘rta ta‘lim tayyorgarligiga mos kelishi hamda informatikaga oid tushunchalarni asta-sekin oddiydan murakkabga shakllantirilishi e‘tiborga olingan.

Ilg‘or milliy va xorijiy tajribalarni inobatga olgan holda fanni o‘qitishda rivojlangan davlatlarda keng qo‘llanilayotgan **STEM** (science, technology, engineering and mathematics - fan, texnologiya, muxandislik va matematika) o‘qitish konsepsiyasiga hamda dasturlashning tayanch tushunchalarini (mantiqiy amallar, algoritmlar, blok-sxemalar va x.k.) shakllantirish metodologiyasiga tayanish maqsadga muvofiq.

Informatika va axborot texnologiyalari o‘quv fanini o‘qitishning asosiy maqsadi:

o‘shib kelayotgan avlodni zamonaviy axborot texnologiya vositalari bilan ishlash malakalari, mustaqil, mantiqiy va algoritmik fikrlash qobiliyatini rivojlantirishdan va olgan bilimlarini hayotda tatbiq etishga o‘rgatishdan iborat.

Umumiy o‘rta ta‘lim muassasalarida informatika va axborot texnologiyalari ta‘limining asosiy vazifalari:

inson kamoloti va jamiyat taraqqiyotida informatika va axborot texnologiyalarining ahamiyatini anglash;

o‘quvchilarga axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va ularni amaliyotda qo‘llash haqida bilimlar berish;

kompyuterda masalalar yechish texnologiyalari va asosiy bosqichlarini ketma-ketlikda to'g'ri bajarishga o'rgatish;

algoritmik tuzilmalar, algoritmlash va dasturlash asoslari haqida bilim berish;

kompyuterning dasturiy ta'minoti va ularning imkoniyatlarini ajrata bilish hamda amaliyotda qo'llay olishga o'rgatish;

o'quvchilarni aqliy rivojlantirish, mantiqiy fikrlash qobiliyatini, mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini shakllantirish;

fanlar integratsiyasini inobatga olgan holda o'quvchilarda milliy va umuminsoniy qadriyatlarni, kreativlikni shakllantirish;

axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish madaniyatini o'rgatib borish;

ta'lim-tarbiya olishning keyingi bosqichlarida davom ettirishlari, ongli ravishda kasb tanlashga zarur bo'lgan tayanch kompetensiyalarni shakllantirishdan iborat.

8-9-sinflardagi amaliy mashg'ulotlarda "Iqtisod va soliq saboqlari", "Tejamkorlik saboqlari" o'quv kurslariga bog'liq bo'lgan masalalar yechilishi lozim.

O'qituvchi amaliy mashq darsida nazorat ishi natijalariga ko'ra o'quvchilarda aniqlangan bo'shliqlarni bartaraf etish maqsadida xatolarni tushuntiradi, o'quvchilar esa nazorat ishida berilgan topshiriqlarga o'xshash topshiriqlarni yechadi va hulosalar chiqaradi. Bunda o'qituvchiga tabaqalashtirilgan ta'lim prinsipiga tayanishi tavsiya etiladi.

Informatika va axborot texnologiyalari fanining mazmunidan kelib chiqqan holda o'quvchilarda tayanch va fanga oid umumiy kompetensiyalarning elementlari (A1(A1+); A2(A2+)) bosqichma - bosqich shakllantiriladi.

Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 5-7-sinflarning har birida Informatika va AT -17 soatdan, jami - 51 soat, 8-sinfda Informatika va AT - 34 soat, 9-sinfda - 68 soat o'qitiladi. Darslar ikki guruhga bo'lib o'tiladi.

Shuningdek, me'yoriy hujjatlarni yuritishda **tayanch** va **fanga oid kompetensiyalar** quyidagicha yozilishi tavsiya qilinadi.

I. TK-tayanch kompetensiya

1. TK1-kommunikativ kompetensiya
2. TK2-axborot bilan ishlash kompetensiyasi
3. TK3-o'zini-o'zi rivojlantirish kompetensiyasi
4. TK4- Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi
5. TK5- Milliy va umummadaniy kompetensiya
6. TK6- Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish hamda foydalanish kompetensiyasi

II. FK-fanga oid kompetensiyalar

1. FK1-Axborotlarni izlash va elektron vositalarda yig'ish kompetensiyasi
2. FK2-Axborotlarni elektron vositalarda qayta ishlash va saqlash kompetensiyasi
3. FK3-Axborotlarni elektron vositalar orqali uzatish kompetensiyasi

5-SINF

(A1: haftasiga 0,5 soatdan, jami - 17 soat)

(A1+: haftasiga 1 soatdan, jami-34soat)

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Kommunikativ kompetensiyasi:

A1

axborot kommunikatsion texnologiyasidan foydalanishda biror xorijiy tildagi atamalarning mazmunini tushungan holda uni jarayonga qo'llash;

muloqotda muomala madaniyatiga amal qilish, hamkorlikda, jamoada ishlay olish.

A1+

axborot kommunikatsion texnologiyasidan foydalanishda ona tilida, xorijiy tildan birida atamalarning mazmunini tushungan holda uni amalda foydalana olish.

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

A1

mediamanbalardan zarur ma'lumotlarni izlab topa olish, saralash, saqlash, ulardan foydalana olish.

A1+

Ommaviy axborotlardan foydalanib zarur ma'lumotlarni izlab topa olish.

O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:

A1

doimiy ravishda o'zini o'zi rivojlantirish, o'z hatti-harakatini baholay olish.

A1+

doimiy ravishda fan integratsiyasi asosida o'zini o'zi rivojlantirish, o'z hatti-harakatini tahliliy baholay olish.

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

A1

jamiyatda bo'layotgan voqea-hodisani tushunish, o'zining burch va huquqlarini bilish.

A1+

Jamiyatda bo'layotgan voqea, hodisa va jarayonlarga daxldorlikni his etish

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

A1

Vatanini sevish, insonlarni hurmat qilish, odob-axloq qoidalariga rioya qilish.

A1+

Vatanini sevish, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmatda bo'lish, odob-axloq qoidalariga rioya qilish

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish hamda foydalanish kompetensiyasi:

A1

hisob-kitoblarga asoslangan holda kundalik rejalarni tuza olish.

A1+

kundalik rejalarini tuzishda hisob-kitoblarga asoslangan algoritmini sakllantira olish.

Axborotli jarayonlar (7 soat, A1+: 14 soat)

1-mavzu. Kompyuter xonasida havfsizlik qoidalari va sanitariya-gigiyena talablari (1 soat, A1+: 1 soat).

Kompyuterdan foydalanishda xavfsizlik talablari, sanitariya-gigiyena talablari, ko'z va tana uchun jismoniy mashqlar.

2-mavzu. Informatika fani haqida: informatika fan sifatida; tarixiy ma'lumotlar (1 soat, A1+: 2 soat).

Informatika fan sifatida shakllanishida kompyuterning ahamiyati; bilish jarayoni bosqichlari haqidagi tarixiy ma'lumotlar.

3-mavzu. Axborot tushunchasi (1 soat, A1+: 2 soat).

Atrofimizdagi axborot, borliq va uning insonga bog'liqligi haqidagi bilim va uning amaliy tatbiqlari.

4-mavzu. Axborotning ko'rinishlari, xususiyatlari va qayta ishlash. (1 soat, A1+: 1 soat).

Amaliy mashg'ulot (A1+: 1 soat)

Axborot ko'rinishlari: matnli, grafik, nur, tovush va boshqalar; axborotning qimmatlilik, to'liqlik, ishonchlilik xususiyatlari; axborotni qayta ishlash tushunchasi.

5- mavzu. Axborotni kodlash haqida dastlabki tushunchalar (1 soat, A1+: 1 soat).

Amaliy mashg'ulot (A1+: 1 soat)

Kodlash, qayta tiklash, kod, dekod, kalit tushunchalari.

6- mavzu. Axborot o'lchov birliklari (1 soat, A1+: 2 soat).

Kompyuterda saqlangan axborot hajmi, axborot hajmining ba'zi o'lchov birliklari: bayt, Kbayt, Mbayt, Gbayt.

7-mavzu Amaliy mashg'ulot (1 soat, A1+: 1 soat).

Kodlashga, kompyuterda saqlangan axborot hajmiga, axborot hajmining ba'zi o'lchov birliklarini hisoblashga oid amaliy mashqlar.

Nazorat ishi (A1+: 1 soat).

Mustahkamlash darsi (A1+: 1 soat).

Kompyuter bilan tanishuv (10 soat, A1+:20 soat)

8-mavzu. Kompyuter tuzilishi. Kompyuterning asosiy va qo'shimcha qurilmalari, ularning vazifalari (1 soat, A1+: 2 soat).

Sistema bloki, monitor, klaviatura, "sichqoncha", manipulyator, printer, skaner, web-kamera, mikrofon, tovush kolonkalari.

9-mavzu. Klaviatura va sichqoncha bilan ishlash ko'nikmalarini chuqurlashtirishga yo'naltirilgan dasturlar. (1 soat, A1+: 1 soat).

Klaviaturaning tuzilishi va vazifalari, yordamchi klavishlar majmui, funksional klavishlar.

10-mavzu. Amaliy mashg'ulot. (1 soat, A1+: 1 soat).

Klaviatura trenajorida amaliy ishlash.

11-mavzu. Kompyuterni boshqarish dasturi. Ish stoli. Menyu. Oyna. (1 soat, A1+: 1 soat).

Amaliy mashg'ulot. (A1+: 1 soat)

Operatsion sistema va uning elementlari: Ish stoli, bosh menyu, savatcha, piktogramma, fayl, papka, yorliq haqida tushunchalar.

12-mavzu. Fayl va papkalar. (1 soat, A1+: 1 soat).

Amaliy mashg'ulot. (A1+: 1 soat)

Kontekst-menyu, fayl va papkalar ustida amallar: hosil qilish, qayta nomlash, o'chirish, nusxalash, ko'chirish.

Nazorat ish (A1+: 1 soat)

Mustahkamlash darsi (A1+: 1 soat).

13-mavzu. Grafik va matn muharrirlari haqida tushunchalar (1 soat, A1+: 1 soat).

Matn muharriri va protsessori haqida tushunchalar (A1+: 1 soat)

grafik muharrir interfeysi: menyulari, tasma yoki uskunalar, ranglar majmuyi, imkoniyatlari, izlab topilgan axborotlarni qayta ishlash.

14-mavzu. Grafik muharrir yordamida sodda rasmlar hosil qilish va matn joylashtirish (1 soat, A1+: 2 soat).

Amaliy mashg'ulot (A1+: 1 soat)

Grafik muharrir uskunalaridan foydalanib rasm chizish, rasimga matnni kiritish.

15-mavzu. Grafik va matn muharrirlari yordamida rasmlarni qayta ishlash (1 soat, A1+: 2 soat).

Grafik muharrirning rasm qismida matnni saqlash, nusxalash, o'chirish, ko'chirish, joylashtirish.

16- Grafik muharrir mavzusiga oid amaliy mashg'ulot (1 soat, A1+:2soat).

Grafik muharrir yordamida rasm hosil qilish, unga matnlar joylashtirish va tahrir qilish

O'quvchilarda shakllangan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Kommunikativ kompetensiyasi:

A1

axborot kommunikatsion texnologiyasidan foydalanishda biror xorijiy tildagi atamalarning mazmunini tushungan holda uni jarayonga qo'llay oladi;

muloqotda muomala madaniyatiga amal qila oladi, hamkorlikda, jamoada ishlay oladi.

A1+

axborot kommunikatsion texnologiyasidan foydalanishda ona tilida, xorijiy til-lardan birida atamalarning mazmunini tushungan holda uni amalda foydalana oladi.

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

A1

mediamanbalardan zarur ma'lumotlarni izlab topa oladi, saralaydi, saqlay oladi va ulardan foydalana oladi.

A1+

Ommaviy axborotlardan foydalanib zarur ma'lumotlarni izlab topa oladi.

O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:

A1

doimiy ravishda o'zini o'zi rivojlantirib boradi, o'z hatti-harakatini baholay oladi.

A1+

doimiy ravishda fan integratsiyasi asosida o'zini o'zi rivojlantirib boradi, o'z hatti-harakatini tahliliy baholay oladi.

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

A1

jamiyatda bo'layotgan voqea-hodisani tushunadi, o'zining burch va huquqlarini biladi.

A1+

Jamiyatda bo'layotgan voqea, hodisa va jarayonlarga daxldorlikni his etadi.

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

A1

Vatanini sevadi, insonlarni hurmat qiladi, odob-axloq qoidalariga rioya qila oladi.

A1+

Vatanini sevadi, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmatda bo'ladi, odob-axloq qoidalariga rioya qiladi.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish hamda foydalanish kompetensiyasi:

A1

hisob-kitoblarga asoslangan holda kundalik rejalarni tuza oladi.

A1+

kundalik rejalarni tuzishda hisob-kitoblarga asoslangan algoritmini sakllantira oladi.

O'quvchilarda fanga oid shakllangan kompetensiyalar elementlari.

1. Axborotlarni izlash va elektron vositalarda yig'ish kompetensiyasi:

A1

informatika fani va uning rivojlanish tarixini biladi;

kompyuterni to'g'ri ishga tushiradi va o'chira oladi;

kompyuterda ishlashda havfsizlik qoidalarini va gigiena talablariga rioya etadi; operatsion tizimning elementlaridan foydalana oladi;

axborot manbalaridan axborotlarni izlab topadi va yig'a oladi.

sodda grafik, matn muharriri (Bloknot, WordPad) va uning imkoniyatlarini biladi;

matnli rasmlarni va grafik axborotlarni saqlaydi, o'zgartiradi va foydalana oladi.

A1+

axborotlarni kodlashga doir sodda misollar keltira oladi, amaliy mashqlarni bajara oladi;

kompyuterning asosiy va qo'shimcha qurilmalari hamda ularning vazifalarini biladi, ulardan foydalana oladi;

matn muharirini (Bloknot, WordPad) imkoniyatlarini amalda qo'llay oladi.

matn muharriri va protsessorining farqini biladi

2. Axborotlarni elektron vositalarda qayta ishlash va saqlash kompetensiyasi:

A1

sodda grafik muharrirda sodda chizma va rasmlar hosil qila oladi hamda matn joylashtiradi;

grafik muharrir imkoniyatlaridan foydalanib amallar bajara oladi.

A1+

sodda grafik muharriri yordamida murakkab bo'lmagan rasm va tasvirlar chiza oladi, ular ustida grafik muharrir imkoniyatlaridan foydalanib amallar bajara oladi.

matn muharriri (Bloknot, WordPad) yordamida matn tayyorlaydi va rasmga joylashtira oladi, ekran suratini matnga joylashtira oladi, ularni tahrir qilish imkoniyatlarini qo'llay oladi.

matn muharriri va protsessorining imkoniyatlarini biladi.

3. Axborotlarni elektron vositalar orqali uzatish kompetensiyasi:

A1

axborot tashuvchi vositalaridan foydalana oladi;

axborot uzata oladi, axborot uzatishda odob-axloq me'yorlariga rioya qiladi.

A1+

maxsus dastur yoki usul yordamida lokal tarmoq orqali turli shaklda saqlangan axborotlarni qayta ishlay oladi.

Nazorat ishi (A1:1 soat, (A1+ : 1soat)).

Mavzularni o'rganish uchun- A1: 13 soat, A1+:11 soat.

Nazorat ishlari uchun- A1:1 soat, A1+:1 soat.

Amaliy mashg'ulot- A1:3 soat, A1+:6 soat.

Mustahkamlash darsi- A1+: 2 soat.

Jami- A1: 17 soat, A1+:34 soat.

6-SINF

(A2: haftasiga 0,5 soatdan, jami - 17 soat)

(A2+: haftasiga 1 soatdan, jami-34soat)

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:
Kommunikativ kompetensiyasi:

A2

axborot kommunikatsion texnologiyasidan foydalanishda xorijiy tildagi atamalarning mazmunini tushungan holda uni jarayonga qo'llash;

muloqotda muomala madaniyatiga amal qilish, hamkorlikda, jamoada ishlay olish;

fanga oid voqea va hodisalarni idrok qilish, tushuna olish, tushuntirib bera olish;

A2+

muloqotda muomala madaniyatiga amal qilib fanga oid voqea va hodisalarni idrok qila olish, tushunish, tushuntirib bera olish;

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

A2

mediamanbalardan zarur ma'lumotlarni izlab topa olish, saralash, saqlash, ulardan foydalana olish.

A2+

Axborot vositalardan olingan voqea va hodisalarni idrok qiladi, tushunadi, tushuntirib berish.

O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:

A2

doimiy ravishda o'zini o'zi intellektual rivojlantirish, o'z hatti-harakatini baholay olish.

A2+

bola huquqlari, voyaga yetmaganlik tushunchalarning mazmunini bilish.

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

A2

jamiyatda bo'layotgan voqea-hodisani tushunish, o'zining burch va huquqlarini bilish.

A2+

kundalik faoliyatida vujudga keladigan turli vaziyatlarni to'g'ri baholay olish.

Milliy va umummadaniy kompetensiyasi:

A2

Vatanini sevish, insonlarni hurmat qilish, odob-axloq qoidalariga rioya qilish va orasta kiyina olish.

A2+

Vatanini sevish, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmatda bo'lish, odob-axloq qoidalariga rioya qilish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish hamda foydalanish kompetensiyasi:

A2

hisob-kitoblarga asoslangan holda kundalik, oilaviy rejalarni tuza olish.

A2+

hisob-kitoblarga asoslangan holda kundalik, shahsiy, oilaviy rejalarni tuza olish.

Matn bilan ishlash dasturlari (17 soat, A2+: 34 soat)

1-mavzu. Matn muharrirlari (1 soat, A2+: 1soat).

Yozuv tarixi, matn muharrirlari va matn protsessorlari farqi;

Bloknot, WordPad, matn muharrirlarining asosiy elementlari: ish sohasi, yurgich va menyu.

2-mavzu MS Word matn protsessori interfeysi (1 soat, A2+: 2 soat).

Matn protsessorlari;

hujjat tushunchasi;

hujjatga oid atamalar: shrift, soʻz, satr, hoshiya, bosh satr, abzas, matn, fragment, sahifa, format;

matn protsessori interfeysi.

3-mavzu. Hujjat hosil qilish va saqlash (1 soat, A2+: 2 soat).

Hujjatning koʻrish holatlari;

matn yozish qoidalari;

hujjatda harakatlanish va hujjatni saqlash.

4-mavzu. Wordda matn yozish qoidalari (1 soat, A2+: 1soat).

Amaliy mashgʻulot (A2+: 1 soat)

Hujjat hosil qilish;

klaviatura imkoniyatlari;

quyi va yuqori registr tushunchasi.

5-mavzu. Hujjatlarning asosiy parametrlari (1 soat, A2+: 1 soat).

Amaliy mashgʻulot (A2+: 1 soat)

hujjat parametrlari: sahifa parametrlari;

shrift parametrlari;

abzas parametrlari.

Nazorat ishi. (A2+ :1soat)

Mustahkamlash ishi. (A2+: 1soat)

6-mavzu. Hujjatlarni tahrir qilish (1 soat, A2+: 1 soat).

Amaliy mashgʻulot (A2+: 1 soat)

Matnga yangi belgi qoʻshish;

matn qismini belgilash imkoniyatlari;

hujjatda oʻchirish;

hujjatda nusxa koʻchirish;

hujjatda izlash va almashtirish.

7-mavzu. MS Word dasturida hujjatni formatlash (1 soat, A2+: 2 soat).

Matnni formatlash imkoniyatlari;

abzasni formatlash imkoniyatlari;

sahifa chegarasi.

8-mavzu. Hujjatni tahrirlash va formatlashga oid mashqlar (1soat, A2+: 1 soat).

Matnga yangi belgi qoʻshish;

matn qismini belgilash imkoniyatlari, hujjatda oʻchirish, hujjatda nusxa koʻchirish;

hujjatda izlash va almashtirish;

matnni formatlash;

abzasni formatlash;

sahifa chegarasi tushunchalari va amaliy ish.

9-mavzu. Hujjatlarda rasmlar bilan ishlash (1 soat, A2+: 1 soat).

Amaliy mashg'ulot (A2+: 1 soat).

MS Word kolleksiyasidagi rasmni hujjatga joylashtirish;

hujjatga rasmni fayldan joylashtirish;

hujjatdagi rasm formatini o'zgartirish.

10-mavzu. Hujjatlarda shakllar va chizmalar (1 soat, A2+: 2 soat).

Chizish uskunalar paneli, to'g'ri chiziq, to'g'ri to'rtburchak, oval, yoy chizish, chizmani formatlash;

amaliy mashg'ulot.

11-mavzu. Rasm va chizmalarga oid amaliy ish (1 soat, A2+: 2 soat).

MS Word kolleksiyasidagi rasmni hujjatga joylashtirish;

hujjatga rasmni fayldan joylashtirish;

hujjatdagi rasm formatini o'zgartirish;

chizish uskunalar panelidan foydalanib to'g'ri chiziq, to'g'ri to'rtburchak, oval, yoy chizish;

chizmani formatlash;

amaliy mashg'ulot.

Nazorat ishi. (A2+: 1 soat).

Mustahkamlash darsi (A2+ :1 soat).

12-mavzu. MS Word hujjatlarida jadvallar bilan ishlash

(1 soat, A2+ : 1 soat).

Amaliy mashg'ulot (A2+: 1 soat)

Jadval haqida tushuncha;

Wordda jadval joylashtirish;

jadval kontekst-menyusi;

Word jadvali ustida ba'zi amallar: tartiblash, ustun kengligini o'zgartirish.

13-mavzu. Wordda jadvallar ustida amallar (1 soat, A2+ : 1 soat).

Amaliy mashg'ulot (A2+ :1 soat)

Jadvalga yangi satr yoki ustun qo'shish;

jadvaldan satrlar yoki ustunlarni olib tashlash;

jadval kataklarini birlashtirish;

jadval kataklarini bo'lish;

jadvalda matn yo'nalishi.

14-mavzu. WordART obykti (1 soat, A2+ : 1 soat).

Amaliy mashg'ulot (A2+ :1 soat)

WordART kolleksiyasi,

WordART obyktini tahrirlash va formatlash.

15-mavzu. Wordda formulalar yozish (A2:1 soat, A2+ : 1 soat).

Amaliy mashg'ulot (A2+: 1 soat)

formulalar muharririni ishga tushirish, formulalar muharriri imkoniyatlari, formulani tahrirlash.

16-Wordda hujjatni chop etish. (A2: 1 soat, A2+: 1 soat).

zamonaviy printerlarda hujjatni chop etish imkoniyatlari;
chop etish parametrlarini sozlash.

O'quvchilarda fanga oid shakllangan kompetensiyalar elementlari.

1. Axborotlarni izlash va elektron vositalarda yig'ish kompetensiyasi:

A2

operatsion tizimning elementlaridan foydalana oladi;
axborot manbalaridan axborotlarni izlab topadi va yig'a oladi;
matn muharriri va protsessori farqini, ularning imkoniyatlarini biladi, izlab topilgan matnli axborotlarni saqlaydi va amalda foydalana oladi;

A2+

matn protsessorining belgi, so'z, satr, xatboshi, matn, blok, sahifa tartib raqami kabi tushunchalarini biladi va amalda qo'llay oladi.

2. Axborotlarni elektron vositalarda qayta ishlash va saqlash kompetensiyasi:

A2

sodda grafik muharrirda sodda chizma va rasmlar hosil qila oladi;
grafik muharrir imkoniyatlaridan foydalanib amallar bajara oladi;
matn protsessorida shrift, xatboshi va sahifa formatlaridan foydalana oladi;
matn ko'rinishidagi axborotlarni matn muharriri va protsessoriga kiritishni, tahrir qilishni va saqlashni bajara oladi;
matn protsessorida hujjatga rasmlar, chizmalar, jadvallar, formulalar joylashtira oladi;
formatlay oladi;
matn protsessori yordamida ijodiy ishlar va sodda hujjatlarni tayyorlay oladi.

A2+

matn protsessorida sahifaga ustunlar, gipermurojaat, diagramma, kolontitul, yozuv, ekran suratini joylashtira oladi, ularni tahrir qilish va formatlash imkoniyatlarini qo'llay oladi

3. Axborotlarni elektron vositalar orqali uzatish kompetensiyasi:

A2

axborot tashuvchi vositalardan foydalana oladi;
axborot uzata oladi;
axborot uzatishda odob-axloq, axborot xavfsizligi me'yorlariga rioya qiladi.
Matnli axborot orqali hujjat tayyorlay oladi.

A2+

matn protsessorida matnli axborotni qayta ishlaydi va hujjat tayyorlaydi.

Nazorat ishi. (1 soat, A2+: 1 soat)

Mavzularni o'rganish uchun- A2:13 soat, (A2+: 20soat).

Nazorat ishlari uchun- A2:1 soat, (A2+: 3soat).

Amaliy mashg'ulot- A2:3 soat, (A2+: 9soat).

Mustahkamlash darsi- (A2+: 2soat)

Jami- A2:17 soat (A2+: 34soat).

7-SINF

(A2: haftasiga 0,5 soatdan, jami - 17 soat)

(A2+:haftasiga 1 soatdan, jami-34soat)

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Kommunikativ kompetensiyasi:

A2

axborot kommunikatsion texnologiyasidan foydalanishda xorijiy tildagi atamalarni mazmunini tushungan holda uni jarayonga qo'llash;
muloqotda muomala madaniyatiga amal qilish, hamkorlikda, jamoada samarali ishlay olish.

fanga oid voqea va hodisalarni idrok qila olish, tushuna olish, tushuntirib bera olish;

A2+

muloqotda muomala madaniyatiga amal qilib fanga oid voqea va hodisalarni idrok qilish, tahlil qilish, tushunish, tushuntirib bera olish;

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

A2

mediamanbalardan zarur ma'lumotlarni izlab topa olish, saralash, saqlash, ulardan foydalana olish.

A2

+Axborot vositalarda axborot izlash, olingan axborotdan voqea va hodisalarni ajrata olish, tushunish, tushuntirib berish.

O'zini-o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:

A2

doimiy ravishda o'zini o'zi intellektual rivojlantirish, o'z hatti-harakatini baholay olish.

doimiy ravishda o'zini-o'zi jismoniy, ma'naviy, ruhiy, va intellektual rivojlantirish;

kamolotga intilish;

hayot davomida mustaqil o'qib-o'rganish;

o'z hatti-harakatini baholay olish.

A2+

bola huquqlari, voyaga yetmaganlik tushunchalarning mazmunini bayon qila-bilish.

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

A2

jamiyatda bo'layotgan voqea-hodisani tushunish va jarayonlarga daxldorlikni his etish;

ularda faol ishtirok etish;

o'zining burch va huquqlarini bilish.

A2+

kundalik faoliyatida vujudga keladigan turli vaziyatlarni to'g'ri baholay olish.

Milliy va umummadaniy kompetensiyasi:**A2**

Vatanini sevish, sadoqatli bo'lish, insonlarga mehr-oqibatli, hamda umuminsoniy va milliy qadriyatlarga e'tiqodli bo'lish;

insonlarni hurmat qilish, odob-axloq qoidalariga rioya qilish va orasta kiyina olish.

A2+

Vatanini sevish, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmatda bo'lish, odob-axloq qoidalariga rioya qilish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish hamda foydalanish kompetensiyasi:**A2**

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy, oilaviy rejalarni tuza olish; kundalik faoliyatda turli formuladan foydalana olish.

A2+

hisob-kitoblarga asoslangan holda kundalik, shaxsiy, oilaviy rejalarni algoritmini tuzish va amalda qo'llay olish.

I-bob. Axborot (10 soat, (A2+: 20 soat)**1-mavzu. Axborot tushunchasi va bilish haqida (1 soat, A2+: 1soat).**

Bilish jarayonining ikki bosqichi, axborot tushunchasi va ko'rinishlari; axborot nazariyasi;

Informatikani fan sifatida shakllanishi;

texnik vositalar va dasturiy vositalar;

Informatika fanining asosiy rivojlanish yo'nalishlari.

2-mavzu. Axborotlar ustida bajariladigan amallar (1 soat, A2+: 1soat).**Amaliy mashg'ulot (A2+:1 soat).**

Axborotli jarayonlar;

obyekt, axborot obyektlari, axborotning asosiy xususiyatlari;

axborot tashuvchi vositalar;

axborotni qayta ishlash va uzatish;

axborot turlari.

3-mavzu. Axborotlarni kodlash usullari (1 soat, A2+:1 soat).**Amaliy mashg'ulot (A2+: 1 soat).**

belgi va belgilar sistemasi;

kodlash va dekodlash;

shifrlash, qadimda axborotlarni kodlash;

tekis va notekis kod;

kodlash usullari: o'rin almashtirish, alifboni surish, Morze, tartiblangan alifbo, aralashtirilgan alifbo.

4-mavzu. Sanoq sistemalari haqida (1 soat, A2+:1 soat).

Amaliy mashg'ulot (A2+:1 soat).

tarixiy ma'lumotlar, sanoq sistemalari turlari, sanoq sistemasi asosi, raqam va son tushunchalari;

pozitsiyali va pozitsiyali bo'lmagan sanoq sistemalari;

pozitsiyali sanoq sistemasida sonning ixcham va yoyiq ko'rinishi;

Al-Xorazmiy haqida qisqacha ma'lumot;

diada, triada, tetrada haqida tushuncha.

5-6-mavzu. Ikkilik sanoq sistemasida amallar bajarish. Amaliy mashg'ulot (2 soat, A1+: 3 soat)

Nazorat ishi (A2+: 1 soat)

Mustahkamlash darsi (A2+: 1 soat)

qo'shish, ayirish va ko'paytirish amallarini bajarish, amaliy ish.

7-8-mavzu. Bir sanoq sistemasidagi sonlarni boshqa sanoq sistemasida tasvirlash. Amaliy mashg'ulot (2 soat, A2+: 3 soat).

bir sanoq sistemasidagi butun sonni o'nlik sanoq sistemasida tasvirlash;

o'nlik sanoq sistemasidagi butun sonni boshqa sanoq sistemasida tasvirlash;

diada, triada, tetrada kodlash jadvallaridan foydalanish tushinchasi, amaliy ish.

9-10-mavzu. Axborotlarning kompyuterda tasvirlanishi. Amaliy mashg'ulot (2 soat, A2+: 3 soat).

axborotni ikkita belgi yordamida kodlash;

kod uzunligi;

ASCII kodlash jadvali;

axborot hajmi, bit va axborotli yondoshuv;

axborot hajmining o'lchov birliklari;

axborot uzatish tezligi birliklari;

grafik axborotni ikkita belgi yordamida kodlash, amaliy ish.

Nazorat ishi (A2+: 1 soat)

Mustahkamlash darsi (A2+: 1 soat)

II bob. Internetda ishlash asoslari (7 soat, A2+: 14 soat)

11-mavzu. Axborot texnologiyalari (1 soat, A2+: 2soat)

ichki va tashqi omillar;

kompyuter tarmoqlar: lokal, mintaqaviy va global, modem, server, ishchi stansiyalar, axborot tizimlari.

12-mavzu. Axborotli olam muammolari va Internet (1 soat, A2+: 2 soat).

Internet tarixi, Internet va World Wide Web;

multimedia, gipermurojaat va gipermatn;

WWW tarkibi: Web-sahifa, Web-sayt, Web-server, URL-adres, provayder;

ZiyoNet tarmog'i.

13-mavzu. Internetda ishlashni ta'minlovchi dasturlar (1 soat, A2+: 2 soat).

Web-brauzerlar;

Internet Explorer dasturi interfeysi;

Internet Explorer dasturining uskunalar paneli

14-mavzu. Internetda ma'lumotlarni izlash (1 soat, A2+: 1soat).

Amaliy mashg'ulot (A2+:1 soat).

qidiruv tizimlari;

qidiruv tizimida izlash imkoniyatlari;

kalit so'z.

Nazorat ishi (A2+: 1 soat)

15-mavzu. Elektron pochta (1 soat, A2+: 2 soat).

pochta tarixi, elektron pochta;

elektron manzil, pochta qutisi;

saytlardagi elektron pochta;

login va parol.

16-mavzu. Axborotlarni himoyalash va antiviruslar haqida (1 soat, A1+: 2 soat).

axborot va jinoyat;

axborot bilan ishlashda ahloqiy va huquqiy me'yorlar;

viruslar ta'siri, viruslar klassifikatsiyasi;

viruslardan himoyalash, antivirus dasturlar.

O'quvchilarda fanga oid shakllangan kompetensiyalar elementlari.

1. Axborotlarni izlash va elektron vositalarda yig'ish kompetensiyasi:

A2

operatsion tizimning elementlaridan foydalana oladi;

axborot manbalaridan axborotlarni izlab topadi va yig'a oladi;

sodda grafik muharrir va uning imkoniyatlarini biladi;

izlab topilgan grafik axborotlarni saqlaydi va foydalana oladi;

matn muharriri va protsessori farqini, ularning imkoniyatlarini biladi;

izlab topilgan matnli axborotlarni saqlaydi va foydalana oladi;

matn protsessorining belgi, so'z, satr, xatboshi, matn, blok, sahifa tartib raqami kabi tushunchalarini biladi, amalda qo'llay oladi;

axborotlar ustida bajariladigan amallarga oid vazifalarni bajara oladi;

axborotga oid o'lchov birliklarini biladi;

turli sanoq tizimlarida sodda amaliy masalalar yecha oladi;

axborot texnologiyalarining ichki va tashqi omillari, multimedia texnologiyalari haqida bilimga ega bo'ladi;

elektron manbalaridan turli ko'rinishdagi axborotlarni izlab topadi va kompyuterda yig'a oladi;

Internetda ishlashni ta'minlovchi dasturlar va ularning imkoniyatlarini biladi; elektron pochta va axborotlarni himoya qilish imkoniyatlaridan foydalana oladi.

A2+

Axborotlarni kodlash va dekodlashga oid amallarni bajara oladi;

axborot o'lchov birliklariga oid masalalarni hal eta oladi;

kompyuterlarning arifmetik va mantiqiy asoslariga oid amaliy masalalarni hal eta oladi;

turli sanoq tizimlarida amaliy masalalar yecha oladi.

2. Axborotlarni elektron vositalarda qayta ishlash va saqlash kompetensiyasi:

A2

sodda grafik muharrirda sodda chizma va rasmlar hosil qila oladi;
grafik muharrir imkoniyatlaridan foydalanib amallar bajara oladi;
matn protsessorida shrift, xatboshi va sahifa formatlaridan foydalana oladi;
matn ko‘rinishidagi axborotlarni matn muharriri va protsessoriga kiritishni, tahrir qilishni va saqlashni bajara oladi;
matn protsessorida hujjatga rasmlar, chizmalar, jadvallar, formulalar joylashtira oladi va formatlay oladi;
matn protsessori yordamida ijodiy ishlar va sodda hujjatlarni tayyorlay oladi;
Operatsion tizim yoki maxsus dasturlar yordamida fayllarni arxivlay oladi;
taqdimot slaydlarini hosil qiladi, ularga multimedia elementlarini tatbiq eta oladi;
axborot hajmi, uzatish tezligi bilan bog‘liq masalalarni, axborotlarni qayta ishlashni mustaqil bajara oladi;
Internet va boshqa resurslardan olingan axborotlarni tahrir qila oladi.

A2+

Internet va boshqa resurslardan olingan axborotlarni tahrir qila oladi va saqlaydi.
elektron pochta mustaqil ocha biladi.

3. Axborotlarni elektron vositalar orqali uzatish kompetensiyasi:

axborot tashuvchi vositalar yordamida axborotlarni uzatish imkoniyatlaridan foydalana oladi;
axborot o‘lchov birliklari va uzatish tezligi imkoniyatlarini hisobga olgan holda uzatiladigan va olinadigan axborotlar hajmini hisoblay oladi;
elektron pochta orqali axborot uzata oladi va qabul qila oladi;
axborot uzatish va qabul qilishda odob-axloq me‘yorlari, axborot xavfsizligi, media-savodxonlikka rioya qiladi.

A2+

Axborot o‘lchov birliklari va uzatish tezligi imkoniyatlarini hisobga olgan holda uzatiladigan va olinadigan axborotlar hajmini kichraytirish imkoniyatlaridan foydalana oladi.

Nazorat ishi. (1 soat, A2+: 1 soat).

Mavzularni o‘rganish uchun- A2:13 soat, (A2+:26 soat).

Nazorat ishlari uchun- A2:1 soat, (A2+ : 2 soat).

Amaliy mashg‘ulot- A2:3 soat, (A2+ : 5 soat).

Mustakhamlash darsi (A2+ : 1 soat).

Jami- A2:17 soat, (A2+ :34 soat).

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasining 1997 yil 29 avgustdagi "Ta'lim to'g'risida" gi Qonuni.
2. O'zbekiston Respublikasining 1997 yil 29 avgustdagi "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi to'g'risida" gi Qonuni.
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1999 yil 16 avgustdagi "Umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standartlarini tasdiqlash to'g'risida" gi 390-sonli qarori.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2004 yil 21 maydagi "2004-2009 yillarda Maktab ta'limini rivojlantirish Davlat umummilliy dasturi to'g'risida"gi PF-3431.
5. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi va Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2010 yil 1 iyuldagi "Umumiy o'rta, o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi muassasalarida o'qitiladigan umumta'lim fanlari hamda oliy ta'limda davom ettiriladigan fanlar dasturlari uzviyligi va uzluksizligini ta'minlash to'g'risida" gi 6/2/4/1-sonli qo'shma hay'at majlisi qarori.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2012 yil 10 dekabrda "Chet tillarni o'rganish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PQ-1875-sonli qarori.
7. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2013 yil 8 maydagi "Uzluksiz ta'lim tizimining chet tillar bo'yicha davlat ta'lim standartlarini tasdiqlash to'g'risida"gi 124-sonli qarori.
8. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017 yil 6 apreldagi "Umumiy o'rta ta'lim va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limining davlat ta'lim standartlarini tasdiqlash to'g'risida" gi 187-son qarori.
9. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017 yil 15 martdagi "Umumiy o'rta ta'lim to'g'risidagi Nizomni tasdiqlash haqida" gi 140-sonli qarori.
10. М. Н. Бородин. **Информатика, УМК для основной школы 5 – 6 классы, 7 – 9 классы.** Методическое пособие для учителя. БИНОМ. Лаборатория знаний, 2013. <http://www.Lbz.ru>.
11. "Boshlang'ich ta'limni modernizatsiyalash orqali o'quv-tarbiya jarayoni sifati va samaradorligini oshirish" mavzusidagi boshlang'ich ta'lim o'qituvchilari forumi tavsiyalari. "Ma'rifat" gazetasi, 2016 yil 13 avgust.
12. "Aniq va tabiiy fanlarni o'qitishning zamonaviy metodologiyasi: muammo va yechimlar" mavzusidagi aniq va tabiiy fanlar o'qituvchilari respublika forumi tavsiyalari. "Ma'rifat" gazetasi, 2016 yil 14 dekabr.
13. "Ijtimoiy fanlarni o'qitish va ma'naviy-ma'rifiy ishlarni takomillashtirishda o'quv-tarbiya jarayonining sifat va samaradorligi: muammo

va yechimlar” mavzusidagi ijtimoiy fanlar o‘qituvchilarining respublika forumi tavsiyalari. “Ma’rifat” gazetasi, 2017 yil 26 aprel.

Umumiy o‘rta ta’limning Informatika va axborot texnologiyalari fanidan o‘quvchilarda kompetensiyalarni shakllantirishga yo‘naltirilgan o‘quv dasturlarini ishlab chiqish bo‘yicha ijodiy guruhi

T/r	Ismi va familiyasi	Ish joyi va lavozimi
1.	Mamarajabov Mirsalim Elmirzaevich	Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti Informatika kafedrasida katta o‘qituvchisi, p.f.n., guruh rahbari
2	Pardaeva Mehriniso Daniyrovna	Respublika ta’lim markazi direktor o‘rinbosari
3	Azlarov Turg‘un Rahmatovich	Toshkent shahar Shayxontohur tumanidagi 40-sonli umumta’lim maktabi informatika fani o‘qituvchisi, p.f.n, dotsent, O‘zbekiston Qahramoni
4	Zokirova Feruza Maxmudovna	Toshkent axborot texnologiyalari universiteti fakultet dekani p.f.d., professor
5	Baxramov Anvar Axrarovich	A.Avloniy nomidagi pedagog xodimlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti prorektori p.f.n.
6	Karimov Baxtiyor Raufovich	Toshkent shahar Chilonzor tumanidagi 90-sonli umumta’lim maktabi Informatika fani o‘qituvchisi
7	Boltaev Bahodir Jalalovich	Respublika ta’lim markazi bo‘lim boshlig‘i, f-m.f.n
8	Azamatov Axat Raxmatovich	Toshkent axborot texnologiyalari universiteti qoshidagi 2-akademik litsey o‘qituvchisi, f-m.f.n
Ekspert guruhi		
1	Ibragimov Bobir Mansurovich	Toshkent pedagogika kolleji o‘qituvchisi
2	Abdullaeva Muyassar Abdugapparovna	Toshkent shahar Sergeli tumanidagi 300-umumta’lim maktabi informatika fani o‘qituvchisi
3	G‘ulomov Azizxo‘ja Ortiqovich	Toshkent viloyati Chinoz tumanidagi 2-umumta’lim maktabi oliy toifali informatika fani o‘qituvchisi

